

čl. V. konkordátu). I ústava sama stanoví, že děti mají být vychovávány »mravně a nábožensky« (odst. 6., čl. 31.), rozumí se, že s účinnou pomocí církve. Státní dozor na školství omezuje se na to, že předsedou školních rad (zemské, okresní, místní) je osoba vládě věrná, politický úředník nebo starosta obce. Církevní školy řídí si církev sama, stát jen finančně přispívá na vydržování. (Dokončení.)

Zprávy

IN MEMORIAM!

† 9. října 1934

ALEXANDR I.,

„rytířský král a sjednotitel Jugoslavie“,

LOUIS BARTHOU,

francouzský ministr pro zahraničí,

† 15. října 1934

RAYMOND POINCARÉ,

býv. president Francouzské republiky,

čestný doktor právnické fakulty

Karlovy university v Praze,

spolutvůrci

československé samostatnosti.

STÝCH NAROZENIN ANTONÍNA RANDY vzpomenula právnická fakulta Karlový university v Praze pietní velkou slavností ve starobylé aule universitní v Karolinu v úterý dne 16. října 1934. Slavností se účastnilo množství obecnstva spolu se zástupci předních úřadů a všech československých universit. Došla též řada telegramů ze všech světových universit. Jsou to zejména university ve Lvově, Krakově, jihoslovanských universit, university londýnské, oxfordské, neapolské, padovské, messinské, římské, montpellierké, lausannské, basilejské a téměř všechny university rakouské a říšskoněmecké. Slavnost zahájil J. M. rektor prof. dr. J. Drachovský oceněním Randova významu v české kultuře. Stát i národ vzpomínají s úctou svých velikých lidí a uvědomují si jejich činy a pěstují

tím ducha národního v nejušlechtlejším smyslu. Randova oslava dokazuje, že na dějiště světové jsme neustoupili jako neznámí a vedení potřební, ale jako národ kulturně kvalifikovaný, nepostrádající osobností vůdčího významu. Na to prezident České akademie věd a umění Dr. J. B. F o e r s i e r nastínil osobnost Randovu, jak ji vidí očima umělce. Za Královskou českou společností nauk promluvil prof. dr. J. J a n k o, výtýčiv markantní rysy Randy-učence. Význam činnosti Randovy v Právnické jednotě osvětlil prof. dr. Karel H e r m a n n-O t a v s k ý, který vzpomenu, že oslavy Randovy spadají do doby, kdy Právnická jednota v Praze se chystá oslavit 70 let svého trvání. Po projevu komerčního rady Antonína M a r k a za Jednotu založen ujal se slova hlavní řečník slavnosti, ministr školství a národní osvěty, prof. dr. Jan K r č m á ř. Svoji řeč založil na tématu »o pojmu práva a idee spravedlnosti v díle Randově«. Po analýze obou pojmů shrnul, že v řešení velkých úkolů právního stavu nejsme o mnoho dále, než byl Randa, ač probádání pojmu práva od Randových dob učinilo důležité pokroky. Jestliže však doba několika posledních desetiletí, snažíc se doplnit mezery v badání dob minulých, kladla do popředí teorii právní vědy, zanedbala tím poněkud rovnocennou složku spravedlnosti a tím porušila harmonii Randova myšlení. Nicméně není pochyby, že doba přítomná a také budoucí zvýší zase vědecký význam hodnocení práva s hlediska spravedlnosti. Po díkuvzdání rodiny Randovy za slavnost, které učinil inž. Ivo K r u l i š-R a n d a, závěrečný proslov pronesl děkan fakulty právnické JUDr. Vilém F u n k, vyzdvihnuv, jak právo bylo Randovi obsahem a náplní jeho osobnosti. Tento základní rys jeho povahy naučili se znáti a oceniti všichni, kdož byli jeho žáky a universitními kolegy. Slavnost byla zakončena zapěním státní hymny. — 28. září 1934 kromě této velké slavnosti byla na gymnasiu v Klatovech, kde Antonín Randa studoval, odhalena pamětní deska.

r.

PAMĚTNÍ DESKA PROF. KARLU KADLCOVI byla odhalena na jeho rodném domku v neděli dne 30. září 1934 v Přehořově u Soběslavi. Pietní slavnosti, již se účastnili a k níž zaslali své projevy čelní zástupci úřadů a kruhů universitních, bylo přítomno mnoho obecnstva. Slavnostním řečníkem byl univ. prof. Dr. Th. Saturník z Prahy.

vr.

POLSKO A SMLOUVA NA OCHRANU MENŠIN. Čelné mocnosti spojené a sdružené uzavřely dne 28. VI. 1919 s Polskem smlouvu obdobnou pozdější smlouvě s Československem (ze dne 10. IX. 1919), královstvím Srubů, Chorvatů a Slovinců a Rumunskem o zásadách mezinárodních obchodních styků, konsulární úpravě, svobodě plavby na Visle a Prutu, o přístupu k některým mezinárodním úmluvám a o ochraně menšin (náboženských, národnostních a rasových). Na letošním podzimním zasedání Společnosti národů vzneslo Polsko požadavek, aby byl právní závazek ochrany menšin rozšířen na všechny státy. Když Shromáždění s. n. toto rozšíření odmítlo, prohlásilo Polsko, že se nadále nebude považovati za vázáno zmíněnou smlouvou. Závazky ochrany menšin ve smlouvě uvedené požívají záruky Společnosti národů a nesmí býti měněny bez souhlasu většiny v Radě společnosti národů; zajisté nejméně téže podmínky je třeba též k jejich zrušení. Protože takový souhlas nelze za dnešních poměrů pravděpodobně očekávati, možno míti jedině za to, že Polsko chce svoji výpověď smlouvy opřítí o podstatnou změnu poměrů s použitím zásady »omnis conventio intelligitur rebus sic stantibus«. V důsledku celkem kladného stanoviska mezinárodní praxe lze míti za to, že clausula rebus sic stantibus je součástí zvykového práva mezinárodního. Výpověď smlouvy s odvoláním na

ni však nemůže být provedena samovolně jednou stranou bez souhlasu druhých smluvních stran, nýbrž tyto musí uznati, že jsou tu podmínky pro použití práva vypovědění smlouvu z důvodu podstatné změny poměrů. Kdyby tu pak nastala různost mínění, bylo by řešení sporu v podstatě výkladem smlouvy (teorie Anzilottiho). Autoritativně vložiti, zdali může Polsko smlouvu vypovědět s ohledem na podstatnou změnu poměrů, pak jest oprávněn Stálý mezinárodní soudní dvůr; smlouva totiž stanoví, že každý rozpor mínění o právních nebo skutkových otázkách, souvisejících se závazky na ochranu menšin, je sporem rázu mezinárodního podle čl. 14. úmluvy o společnosti národů a musí být na žádost druhé strany vznesen na Stálý mezinárodní soudní dvůr ke konečnému rozhodnutí. —ý.

LETOŠNÍ SHROMÁŽDĚNÍ SPOLEČNOSTI NÁRODŮ přijalo tři nové členy: Afganistan, Ecuador (který je uveden v Úmluvě o společnosti národů jako zakládající člen, avšak teprve letos k Úmluvě přistoupil) a S. S. R. Ecuador byl již před přijetím uznán všeobecně za plnoprávného člena mezinárodního společenství, což však nelze plně říci o Afganistanu. Pokud pak tento nebyl některými členy Společnosti národů uznán, rovná se jeho přijetí uznání se strany všech takových členských států.

Přijetí Svazu sovětských socialistických republik do Společnosti národů bylo pravou sensací a uskutečnilo se dne 18. IX. 1934 39 hlasy (3 proti, 7 se vzdalo hlasování). Pokud toto přijetí nahrazuje uznání se strany některých členů Společnosti, jde tu ovšem o uznání vlády a nikoli uznání státu. —ý.

ZE SBÍRKY ZÁKONŮ A NAŘÍZENÍ. Vlád. nařízení čís. 105 změnilo přechodně stanovy Poradního sboru pro otázky hospodářské; zákon 113 je novelou zákona č. 121/1922 a č. 7/1924 o ochraně československé měny; úplné znění zákona je vyhlášeno pod čís. 141. Pod čís. 130 bylo vyhlášeno zrušení dovozních prohlášení v obchodním styku s Bulharskem, Maďarskem, Řeckem a Tureckem, pod čís. 131 pak předpisy o převodu platů do Německa, Nař. č. 137 upravuje obchod s obilím, moukou, mlýnskými výrobky a některými krmivý za účelem zajištění a usměrnění odbytu a cen domácího obilí tím způsobem, že dává výhradně právo vykupovat od zemědělců obilí, prodávati je i vyvážeti a z ciziny dovážeti nově utvořené »Československé obilní společnosti«. — Nařízením č. 142 je stanoveno, že pohledávky proti zemědělcům ve vypočetných okresech, neúrodou postižených, nemohou být vymáhány před 30. zářím 1934. Pod čís. 164 byla vyhlášena úprava platebních styků s Maďarskem, nař. čís. 167 pak mění a doplňuje zákon č. 49/1934 o československém reeskontním a lombardním ústavu. — Pod čís. 110 a 150 byly vyhlášeny nástupní termíny branců v roce 1934, nař. č. 111 stanoví příjmy vojenského mužstva. Zák. č. 127 prodlužuje na dalších 10 let platnost zákona č. 240/1926, podle něhož dotuje rozpočet každoročně zvláštní částkou »Fond pro věcné potřeby národní obrany«. — Vládní nařízení č. 112 a 143 novelisuje zákony o pojištění zaměstnanců pro případ nemoci, invalidity a stáří. Platnost zákona byla prvému z nich propůjčena zákonem č. 146. Zák. č. 117 novelisuje předpisy o pensijním pojištění. Č. 145 je zákon o pojistné smlouvě (jímž nahrazen zákon č. 501/1917); nabude účinnosti dne 20. ledna 1935. Zákonem č. 147 byly zabezpečeny nároky pojistníků v soukromém pojištění a zaveden státní dozor nad soukromými pojiškovnami. — Nař. č. 128 se týká jedlých tuků. — Nařízením č. 129 byla novelisována ustanovení živ. řádu o průkazu způsobilosti k jistým živnostem v některých okresech. — Nař. č. 133 se týká služebního oděvu civilních státních zaměstnanců, č. 134 stejnojmenně zaměstnanců státních drah. Nařízením č. 168 stanoví kategorie a tituly profesorů, č. 169 předpisy o zkouškách kandidátů učitelství na hospodářských školách a nař. č. 170 předpisy o úřednických aspirantech. — Zák. č. 140 novelisuje zákon na ochranu republiky, nař. č. 163 se týká zastavování periodických časopisů. — Zákon č. 144 prodloužil platnost automobilového zákona č. 124/1931 do konce roku 1934, nař. č. 157 pak

prodloužilo platnost automobilových předpisů č. 107/1932 na stejnou dobu. Nařízením č. 158 byly nové osobní automobily osvobozeny do 31. prosince 1935 od daně z motorových vozidel. — Nařízením č. 148 vydány předpisy pro cizozemská letadla. — Nař. č. 149 se týká zkoušek civilních techniků. — Nař. č. 152 stanoví poplatky za povolení dovozu radiotelegrafních zařízení. — Bytové péče se dotýkají nařízení č. 159 a 160. — Zákonem č. 165 byla snížena věková hranice soudců, překládaných do výslužby. — Zákon č. 166 prodloužil lhůtu k postátnění ženských odborných škol do konce roku 1940. —ý.

ZÁKON O PŘEMĚNÁCH KAPITÁLOVÝCH SPOLEČNOSTÍ V NĚMECKU. V č. 75 R. G. Bl. byl publikován zákon z 5. července 1934, usnadňující, jak se v úvodu praví, přechod od anonymních kapitálových forem k vlastní zodpovědnosti podnikatele. Zákon má celkem 4 oddíly o 16 paragrafech, kromě úvodního § 1, který vytyčuje jaksi zásadní směrnice: akciová společnost, komanditní společnost na akcie nebo společnost s r. o. může se přeměnit na společnost veřejnou nebo komanditní nebo převodem jmění bez likvidace na jediného společníka; předpisy tohoto zákona neplatí na společnosti, které vznikly po 1. červenci 1934, t. j. společnosti, které patrně byly již přizpůsobeny při svém vzniku potřebám vládnoucího režimu.

Akciová společnost se může přeměnit ve veřejnou společnost převodem jmění, jsou-li všechny akcie v rukou veřejné společnosti. V tom případě stačí usnesení valné hromady a ohlášení k zápisu do obchodního rejstříku. Tím automaticky zaniká akciová společnost. Jméni její musí však veřejná společnost ještě 6 měsíců spravovati odděleně za účelem uspokojení věřitelů akciové společnosti. Akciová společnost může býti přeměněna dále převodem jmění na jediného společníka, v jehož rukou se nalézají akcie, za týchž podmínek jako při přeměně na veřejnou společnost. Konečně lze přeměnu provést za současného zřízení nové veřejné obchodní společnosti, kde všichni dosavadní akcionáři se stanou společníky. S přeměnou musí souhlasiti všichni ve valné hromadě přítomní akcionáři. Od nepřítomných je třeba si vyžádati souhlas, který musí býti notářsky nebo soudně ověřen. Jinak platí stejně i tu předpisy o oddělené správě jmění. Rovněž i při přeměně ve společnost komanditní jest použití týchž norem.

Stejně se provádí i přeměna společnosti komanditní na akcie a společnosti s r. o. převodem jmění na existující již veřejnou společnost, na jednotlivce, novou veřejnou nebo komanditní společnost.

Zákon je zcela jasný a nepotřebuje bližšího výkladu. Jak již v úvodu zákona jest řečeno, jde o usnadnění přechodu od anonymity a omezeného ručení k ručení osobnímu. Věc snad má ještě i jiné pozadí. V § 6 se praví, že věřitelům, kteří se přihlásí do 6 měsíců po publikaci zápisu usnesení o přeměně společnosti, pokud nebyli uspokojeni, dá se jistota. Nepraví se však, co s věřiteli, kteří se ve lhůtě nepřihlásí. S našeho hlediska není nezajímavá vyslovená tendence zákona změnití anonymní hospodaření a omezené ručení v ručení osobní a úplné. U nás je nyní směr právě opačný. Podnikatel utíká od ručení osobního k omezené anonymitě. Pokud se zakládají nové podniky, tedy buď ve formě akciové společnosti nebo společnost s r. o. Existující podniky jednotlivce nebo veřejné společnosti obchodní a společnosti s r. o., se akcionují. Často zůstávají akcie v rukou jednotlivce nebo rodiny. Se strany podnikatelů jest snaha po omezeném ručení za dnešních hospodářských poměrů celkem pochopitelná, poněvadž mohou třeba ne zcela vlastní vinou přijíti do finančních nesnází. Na druhé straně však jest otázka, nemá-li státní správa působiti určitým korektivem, poněvadž osobně ručící podnikatel, který se nemůže skrývati za anonymitu a který neručí než svým podílem na společenském kapitálu, má jistě jiný vztah k podniku a jeho hospodaření jest jistě opatrnější. Snad by přispělo též k ozdravení hospodářských poměrů, podporovala-li by

státní správa i u nás osobně ručící podnikatele poskytováním různých výhod, snad daňových a pod. Dr. Pošvár.

VZÁJEMNOSTNÍ ÚMLUVA O SOCIÁLNÍM POJIŠTĚNÍ MEZI JUGOSLAVIÍ A RAKOUSKEM. Vzájemnostní úmluva o sociálním pojištění mezi Jugoslavií a Rakouskem byla podepsána již dne 21. července 1931; v účinnost vstoupila dne 1. ledna 1934. Smlouva se vztahuje na pojištění nemocenské, mateřské a úrazové, dále na pojištění hornické a na pojištění pensijní, naproti tomu nevztahuje se zatím na pojištění invalidní, starobní a pozůstalostní dělnické, dokud v obou zemích ve svém celku nebude zavedeno.

Úmluva spočívá na zásadě territoriality. Na pojištění jest použiti zákonných ustanovení toho státu, kde pojištěnec je zaměstnán. Z této zásady přípuští úmluva ovšem některé výjimky, na př. je-li zaměstnanec pouze přechodně zaměstnán v jiném státě a pod. Vynětí z této zásady platí také pro zaměstnance podniků dopravních, říčních a platí také zvláštní ustanovení pro plavbu po Dunaji. Úmluva stanoví, že každý stát pohlíží na cizího státního příslušníka stejně jako na svého a poskytuje mu z pojištění tatáž práva, jako svým státním příslušníkům. Výjimky z této zásady byly stanoveny pouze tam, kde toho vyžadovaly podstatné difference zákonodárství jednotlivých zemí. Úmluva zaručuje zachování práv z pojištění také tehdy, jestliže zaměstnanec je střídavě zaměstnán v Jugoslavii nebo v Rakousku.

V pojištění nemocenském byly sjednány úlevy hlavně pro styk v území pohraničním; v pojištění důchodovém platí, že pobyt v druhém státě nepovažuje se za pobyt v cizině. Příspěvkové doby se sčítají pro zachování nároků, pro dokonání čekací doby a pro dobrovolné pojištění. Důchody vyplácejí oba státy v poměru příspěvkových dob; stejná ustanovení jako pro důchod platí také pro výbavné a odbytné. Výplatu dávek může převzítí také jeden stát i za druhý.

Obsah úmluvy v podstatě je obdobný jako úmluvy československo-rakouské a rakousko-německé; větší rozdíly jsou jen v předpisech o nemocenském pojištění v pohraničním pásmu, v úpravě bratrského pojištění a v ustanoveních o započtení dřívějších služebních dob v pensijním pojištění. Dr. Jindřich.

REFORMA ÚRAZOVÉHO POJIŠTĚNÍ V DÁNSKU. Dne 1. října 1933 vstoupil v účinnost nový zákon o obligatorním úrazovém pojištění; jím bylo toto pojištění nově upraveno a rozšířeno také na nemoci z povolání, vyjmenované výslovně v zákoně. Nový zákon poskytuje denní podporu při přechodné pracovní nezpůsobilosti a invalidní důchod při trvalé invaliditě; je-li invalidita menší než 50%, může býti důchod nahrazen příznáním odbytného. V případě pojištěncova úmrtí náleží vdovský důchod a sirotčí důchody, event. také důchod pro rodiče nebo pro sourozence nebo i pro jiné osoby, které byly odkázány výživou na zesnulého; rovněž se přiznává pozůstalým i pohřebné. Pojištění provádějí vzájemně pojišťovací společnosti, soukromé pojišťovací společnosti, a státem uznané pojišťovny, pokud sdružují nejméně 10.000 pojištěnců; jen pro ústav, který prováděl úrazové pojištění již dříve, než vstoupil nový zákon v účinnost, může býti tento počet snižen na 5000.— Nejvyšší správa vede průmyslová rada úrazového pojištění, která podléhá ministrovi pro sociální záležitosti. Dr. Jindřich.

Z ČINNOSTI MEZINÁRODNÍHO ÚŘADU PRÁCE V OBORU SOCIÁLNÍHO POJIŠTĚNÍ. Sociálně pojišťovací sekce Mezinárodního úřadu práce zabývá se nyní hlavně řešením dvou otázek: otázkou zhospodárnění léčebných a farmaceutických dávek v nemocenském pojištění a otázkou odhadování trvalé pracovní neschopnosti v sociálním pojištění. Otázka zhospodárnění léčebných a farmaceutických dávek v nemocenském pojištění stala se v četných zemích neobyčejně aktuální vlivem hospodář-

ské krise, která způsobuje vzestup výdajů a pokles příjmů institucí nemocenského pojištění. Všude jsou podnikány pokusy docílit v oboru léčebných a farmaceutických dávek při minimálních nákladech jejich maximální účinnosti. Mezinárodní úřad práce vypracoval již na podkladě pravidel a směrníc o zhospodárnění naturálních dávek, vydaných poslední dobou v četných zemích, předběžnou zprávu, kterou nyní doplní a jež bude předmětem porad v nejbližší době. O otázce druhé, t. j. o odhadování trvalé pracovní neschopnosti v sociálním pojištění připravuje právě sociálně pojišťovací sekce Mezinárodního úřadu práce zprávu, která má pojednat o pojmu neschopnosti k výdělku, o metodách a postupu při určování výdělečné neschopnosti, o ceně a použití stupnic výdělečné neschopnosti, o složení a funkci orgánů pověřených určováním stupně neschopnosti k výdělku. Tato zpráva má být předložena na podzim letošního roku výboru znalců.

Dr. Jindřich.

NOVÝ ZÁKON O SOUKROMÝCH ZAMĚSTNANCÍCH. Nový zákon ze dne 11. července 1934, č. 154 Sb. z. a n. o pracovním poměru soukromých úředníků, obchodních pomocníků a jiných zaměstnanců v podobném postavení byl vyhlášen dne 20. července 1934 a vstoupil v účinnost dne 19. srpna 1934. Tento zákon nahradil dosavadní zákon o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, č. 20 ř. z. v zemích historických a na Slovensku a v Podkarpatské Rusi ustanovení §§ 55—60 obchod. zákona (zák. čl. XXXVII z r. 1875), jakož i zákon ze dne 31. ledna 1922, č. 34 Sb. z. a n. o nároku obchodních pomocníků a jiných zaměstnanců v podobném postavení na Slovensku a v Podkarpatské Rusi a konečně i §§ 201, 202, 205 a 208 obec. zák. horních. Novým zákonem byla tedy provedena opět částečná unifikace důležitých soukromozaměstnaneckých zákonů v celém státě.

Zákon v § 1 demonstrativním způsobem definuje pojem soukromého zaměstnance, podává nejprve bohatou exemplifikaci jednotlivých kategorií zaměstnaneckých, na něž se vztahuje; posléze uvádí jako soukromé zaměstnance osoby, které jsou ustanoveny, aby převážně konaly služby vyššího druhu u jiných osob fyzických nebo právnických a podobných sdružení. Materiálně přináší nový zákon soukromým zaměstnancům některá zlepšení proti normám dřívějšíka. Nový zákon zlepšuje zvláště dosavadní předpisy o postavení zaměstnance, který beze své viny nemůže z vážných důvodů plnit smluvní povinnosti; doba nemoci prodlužuje se ze šesti na osm týdnů, trval-li pracovní poměr již aspoň 10 let, za každých pak dalších pět let se prodlužuje tato doba o jeden týden. Ženám se výslovně uznává v případě porodu právo na plat až do šesti neděl, jsou-li v podniku již dva roky. Nový zákon ukládá zaměstnanci, aby oznámil, resp. dal oznámiti zaměstnavateli, že nemůže pro nemoc nebo úraz konati práce a podle okolností předložil lékařské potvrzení příslušné nemocenské pojišťovny. V případě plnění branné povinnosti — kromě presenční služby — má zaměstnanec po dobu 1 měsíce právo na peněžitě požitky, trval-li pracovní poměr podle tohoto zákona v témže podniku aspoň rok. Při překážkách v práci rozeznává nový zákon mezi překážkami rázu soukromého a veřejného; překážkami rázu veřejného jsou ony, které podle zákonných předpisů nelze odmítnouti, zejména funkce porotce, svědka, atd. Při obojích překážkách podrží zaměstnanec nárok na plat, jde-li o čas poměrně krátký. Zaměstnanec musí informovati zaměstnavatele o přerušení práce.

Dovolená podle nového zákona činí, trvá-li pracovní poměr zaměstnance v témže podniku, třebaž v různých zaměstnáních ve smyslu tohoto zákona, ne více než pět let, dva týdny, trvá-li přes pět let, tři týdny, trvá-li přes patnáct let, čtyři týdny. Nový zákon zlepšuje také dosavadní předpisy o dovolené tak, že přiznává zaměstnanci, který před nastoupením dovolené dal výpověď, právo aspoň na poměrnou část dovolené a že přiznává zaměstnanci, jehož pracovní poměr byl zrušen vinou zaměstnavatelovou, nárok na náhradu v penězích.

Také výpovědní lhůty byly nově upraveny. Dosavadní možnost jedno-

měsíční výpovědní lhůty každého 1. a 15. v měsíci byla nyní zrušena a stanovena jako nejkratší 6nedělní lhůta, zásadně kvartální u zaměstnanců v pracovním poměru do 15 let, 3měsíční kvartální u zaměstnanců s pracovním poměrem delším než 15 let, 5měsíční ke konci kalendářního měsíce u zaměstnanců s pracovním poměrem přes 20 let. U zaměstnanců, kteří nejsou víc než 5 let v pracovním poměru, možno úmluvou stanovit, že kvartální 6nedělní lhůta se mění na nekvarťální ke konci každého kalendářního měsíce. Podobnou úmluvu lze ujednat i u výpovědní lhůty 3měsíční bez ohledu na délku poměru. Jako dosud platí, že výpovědní lhůty musí být pro obě strany stejné, a byly-li ujednané nestejně, platí pro obě strany lhůta delší. Také platí dosavadní ustanovení, že pracovní poměr, smluvený na čas života některé osoby nebo ne déle než pět let, může zaměstnanec vypovědět po uplynutí 5 let při zachování 6měsíční výpovědi. Pracovní poměr umluvený na zkoušku může být oběma stranami kdykoliv zrušen v prvním měsíci zkušební doby. Byla-li zkušební doba jednou ujednána, nesmí být prodloužena. Pracovní poměr, ujednaný na čas přechodné potřeby, může být v prvním měsíci zrušen oběma stranami kdykoliv, do konce třetího měsíce pak výpovědi alespoň čtrnáctidenní. Trval-li poměr již tři měsíce, hledí se na něj jako by byl ujednan bez určení času.

O předčasném zrušení služebního poměru z důležitých důvodů převzal nový zákon celkem dosavadní ustanovení. Důležitým je ustanovení o služební záruce. Záruka nesmí být složena v závodě zaměstnavatelově, ani ji nesmí zaměstnavatel užít ve svém závodě. Záruky musí být složeny na jméno zaměstnance u peněžního ústavu, na kterém se obě strany dohodnou, a to takovým způsobem, že běžné úroky smí vybírat zaměstnanec a že jistinu lze vydati jen se svolením zaměstnavatele i zaměstnance nebo podle právoplatného rozhodnutí soudního. Za záruku takto složenou zaměstnavatel neodpovídá. Po skončení poměru může zaměstnavatel odepřítí uvolnění záruky, je-li zaměstnavatel povinen vydati účet nebo vrátit svěřené věci nebo má-li zaměstnanec proti němu nárok na náhradu škody, a to, dokud nebude vyrovnán schodek, vráceny věci nebo dána úhrada škody. Na žádost zaměstnance uloží se záruka na jeho útraty k soudu. Záruky dané k zajištění toho, že určité práce budou náležitě provedeny, lze se domáhati zpět, není-li jinak umluveno, jakmile byly provedené práce schváleny.

Nový zákon upravuje také otázku zcizení a propachtování podniku a řeší právní následky zaměstnavatelovy smrti. Zákaz konkurence je rozšířen tak, že omezení zaměstnanců vztahuje se také na výkon jakéhokoliv jiného zaměstnání a na jakoukoli činnost pro jiný podnik nebo účast na jiném podniku. Nový zákon obsahuje také novou definici platu, kterým rozumí úhrn zaměstnancových požitků, jimiž mohou být pevné peněžité služné, provise, podíl na zisku, zvláštní odměna nebo jiné peněžité nebo naturální požitky. Mluví-li se tedy v zákoně o platu bez bližšího vymezení, rozumí se tím nejen peněžité služné, nýbrž i všechny požitky, na které má zaměstnanec podle smlouvy nárok.

Toto jsou asi nejdůležitější ustanovení nového zákona o soukromých zaměstnancích, jenž přinesl podstatné zlepšení postavení soukromých zaměstnanců, i když je plně neuspokojil. Bude záležitostí nyní jen na jeho provádění, aby dosáhl svého účelu.
Dr. Jindřich.

NOVELISACE SOCIÁLNÍHO POJIŠTĚNÍ. Právě v době, kdy vzpomínáme desetiletého jubilea zákona o sociálním pojištění, došlo k jeho druhé novelisaci. Dne 9. října 1924 byl usnesen zákon o pojištění osob nesamostatně výdělečně činných pro případ nemoci, invalidity a stáří a byl vyhlášen pod č. 221 ve Sb. z. a n.; v účinnost vešel až dne 1. července 1926. Tento zákon byl novelisován zákonem ze dne 8. listopadu 1928, čís. 184 Sb. z. a n. a nyní vládním nařízením ze dne 15. června 1934, č. 112 Sb. z. a n. (s účinností od 1. července 1934), které bylo doplněno vládním nařízením ze dne 13. července 1934, č. 143 Sb. z. a n. Vládnímu nařízení č. 112/34, shora zmíněnému, byla zvláštním zákonem ze dne 11. července

1934, č. 146 Sb. z. a n. propůjčena moc zákona. Úplný text nyní platného zákona byl vyhlášen vyhláškou ministra sociální péče ze dne 25. července 1934 č. 189. Sb. z. a n. Novelou byly provedeny některé změny; z nejdůležitějších jsou změny dávek jednak v nemocenském pojištění, jednak v pojištění invalidním a starobním.

V hospodaření nemocenských pojišťoven objevovaly se již delší dobu schodky, vyvolané stoupajícími náklady na léčebnou péči členů i rodinných příslušníků a nepostačitelností příspěvků, vyměřených zákonem na nemocenské pojištění; v době hospodářské krise se tento stav zhoršoval tím, že počet pojištěnců vůbec značně klesl, že převážná většina pojištěnců nesežádá nároky z nemocenského pojištění, než v dobách normálních. Při déle trvající nezaměstnanosti trpí přirozeně zdravotní stav pojištěncův i jeho rodinných příslušníků; při tom však projevila se ve značné míře snaha pojištěnců uchováti si objektivní známky nemoci i na úkor svého zdraví. Ukázalo se, že administrativní úspory nestačí k ozdravení hospodářství nemocenských pojišťoven a že třeba buď zvýšiti příjmy nebo snížiti výdaje. Zvyšovati příspěvky, které k 1. lednu 1934 činily průměrně 5.59% střední denní mzdy, nebylo možno; bylo proto nutno provésti změnu dávek v nemocenském pojištění. Nemocenské poskytuje se nyní všeobecně od čtvrtého dne nezpůsobilosti k práci. Výše nemocenského zůstává nezměněna u okresních nemocenských pojišťoven se sazbou pojistného do 5% střední denní mzdy (u zemědělských do 4.8%); u pojišťoven se sazbou od 5—6% (u zemědělských od 4.8—6%) činí nemocenské od 4.—17. dne neschopnosti ku práci přibližně polovinu střední denní mzdy (dosud činilo dvě třetiny). U pojišťoven se sazbou pojistného nad 6% střední denní mzdy bude snížena výměra nemocenského vyplácena po dobu prvních 90 dnů podpůrčí doby, tedy od 4. do 93. dne neschopnosti ku práci přibližně polovinou střední denní mzdy (dosud činila dvě třetiny). U pojišťoven se sazbou pojistného nad 6% střední denní mzdy bude snížena výměra nemocenského vyplácena po dobu prvních 90 dnů podpůrčí doby, tedy od 4. do 93. dne neschopnosti ku práci. Dávky v mateřství zůstávají v podstatě nezměněny, jen u pojišťoven s vyšším pojistným než 6% vyplácí se podpora v šestinedělní a v těhotenství ve výši, odpovídající polovině středního denního výdělku; příspěvek na kojení zůstává i zde nezměněn. Jakmile však bude dosaženo u pojišťoven s vyšším pojistným sníženého pojistného, bude i v období shora zmíněných na počátku nemoci vypláceno dosavadní plně nemocenské.

V pojištění invalidním a starobním došlo naproti tomu k některým významným zlepšením. Bylo stanoveno, že bezpodmínečný nárok na vdovský důchod nastává již při dosažení 60. roku věku — místo dosavadního 65. roku věku; u sirotčích důchodů bylo odstraněno omezení, podle kterého důchody sirotčím nesmějí činiti více než důchod invalidní nebo starobní, jehož pojištěnec v době své smrti požíval nebo na nějž měl nárok. Byl nově zaveden t. zv. věkový příplatek, jenž přináší v podstatě započtení třetiny nepojištěné doby před účinností zákona o invalidním a starobním pojištění, t. j. před 1. červencem 1926. Věkový příplatek se poskytuje bez průkazu o námezdním poměru všem pojištěncům a důchodcům, kteří se narodili před 1. lednem 1899 a získali do 31. prosince 1931 čekací dobu 100 týdnů. Také odvozené dávky zvyšují se poměrně. Věkový příplatek náleží i důchodcům, kterým se důchod již vyplácí. Výše věkového příplatku je odvislá od věku a třídy zařazení.

Novela pro budoucno přinesla zrušení uznávacího poplatku, zlepšila však ustanovení o ochranné lhůtě a o dobrovolném pokračování v pojištění. Ochranná lhůta se rovná čtvrtině doby, získané v pojištění, v každém případě nejméně 24 měsíců, u nezaměstnaných činí až 60 měsíců. Dobrovolně pokračovati lze nyní v pojištění invalidním a starobním, aniž by bylo pokračováno v pojištění nemocenském. Stačí také, naváže-li do-

brovolné pokračování v pojištění na zánik ochranné lhůty; nemusí tedy navazovati na zánik povinného pojištění, jak tomu bylo dosud.

Pro zemědělství přinesla novela přechodné zvláštní úlevy, podrobuje na dobu 2 let (od 1. července 1934 do 30. června 1936) pojistné povinnosti invalidního a starobního pojištění jen deputátníky, čeledě a stále dělníky na denní plat, kteří jsou odkázáni svou výživou na tento pracovní výdělek a jsou zaměstnáni u téhož zaměstnavatele aspoň 3 měsíce, nejméně po 16 dnů v měsíci. Tato úleva neplatí pro pojištění nemocenské.

Dr. Jindřich.

STATISTICKÉ ŠETŘENÍ O SOCIÁLNÍCH POMĚRECH STUDENTSTVA NA ČS. VYSOKÝCH ŠKOLÁCH V BRNĚ. Z popudu Svazu československého studentstva v Brně, resp. kol. JUC. Jana Schwuba a statistického semináře p. profesora Dra D. Krejčího byla na počátku letošního školního roku zorganizována rozsáhlá sčítací akce o sociálních poměrech v brněnském studentstvu. Organizátoři této akce byli vedeni snahou zjistiti a vyšetřiti formou dotazníků sociální stav brněnského studentstva. Výsledek má sloužiti v budoucnu k řádnému zjištění potřeb studentstva a má dáti přehled jednak o stavu sociální péče dnes a podati směrnice pro organizaci sociální péče v budoucnu.

Technicky bylo celé zjišťování prováděno tak, že každý posluchač, který se zapisoval na vysokou školu, byl nucen zároveň s ostatními listinami dodat při zápise dotazník, řádně vyplněný a kontrolovaný, kteroužto kontrolu vykonali jednak funkcionáři fakultních spolků, dále funkcionáři Svazu a členové statistického semináře. Akce došla plného porozumění i u profesorských sborů vysokých škol brněnských, kteří směrnici pro zápis posluchačů umožnily 100% úspěch této akce. V přítomné době jest právě prováděna superrevize dotazníků. Po jejím skončení budou dotazníky předány k dalšímu zpracování státnímu úřadu statistickému v Praze.

Jest si přát, aby námaha a práce spojená s organizací celé akce dosáhla svého účelu: přispěti k zlepšení sociálních poměrů brněnského studentstva. Toto jest její první a nejzákladnější úkol. Ný.

MEZINÁRODNÍ KURSY NAUK POLITICKÝCH V GDYNI. Komise pro mezinárodní spolupráci profesorů a docentů práva správního a nauk politických v Polsku uspořádá každého roku v letě obyčejně od 15. července do 4. srpna mezinárodní kursy, na kterých přednášejí polští i cizí učenci a odborníci. Tohoto roku konaly se tyto přednášky již po třetí. Iniciativu k nim dali polští profesoři a docenti práva správního na III. sjezdu československých právníků v Bratislavě v roce 1930. Za sídlo byl vybrán mladý polský přístav Gdyně, který současně slouží účastníkům kursů za letoviško a cizincům k propagaci polského obchodu, průmyslu a techniky.

Tyto kursy mají dva instituty a to: institut nauk administrativních a hospodářských a institut o kulturách národů slovanských. Iniciátorem a rektorem těchto kursů je varšavský univ. prof. Dr. Tadeusz Hilarowicz, přítel našeho národa a pracovník na poli kulturních styků polsko-československých. Čestným rektorem tohoto roku byl prof. Viktor Cadere, rumunský vyslanec ve Varšavě, prorektory univ. prof. Dr. Alexander Jovanič z Bělehradu a univ. prof. dr. Karel Laštovka z Bratislavy. Přednášky v institutu nauk administrativních a hospodářských možno rozdělit asi na tyto skupiny: I. Všeobecné problémy hospodářské. II. Hospodářské styky Polska s cizinou. Gdyně a Gdansk. Otázky pomorské. III. Otázky komunální. IV. Problémy práva správního. Kromě toho příležitostně konají se propagační přednášky, které mají cizince seznámit a upozornit na různé plány, zařízení a výstavy v Polsku.

Institut o kulturách národů slovanských, snad jediný toho druhu, má za účel sblížit Slováky na poli kultury a umění, propagovati v cizině slovanské umění, literaturu, hudbu atd. V čele tohoto institutu stojí president polské akademie literatury Václav Sieroszewski.

Z přednášek institutu nauk administrativních a hospodářských, konaných letos, třeba uvést na prvním místě přednášky bývalého ministra prof. Hipolita Gliwca, na téma: »Lidský materiál v mezinárodním hospodářství« a »Mezinárodní kartely«. Prof. Dr. Tadeusz Bigo »Reforma teritoriální samosprávy v Polsku«. Štěpán Pachnowski »Organisace městské samosprávy v Polsku« a »Úkol a působnost svazků polských měst«. Dr. Vladislav Namyslowski »Problémy práva námořního«. Univ. prof. Leon Wl. Biegeleisen »Hospodářská působnost velikých měst«, »Nové přeměny v ústrojí hospodářském« a »Nauka o komunálních podnikcích«. Dr. Roman Górecki »Polsko v době hospodářské krise«. Dr. Henryk Eile »Samosprávné rozpočty a život společensko-kulturní«. Prof. dr. Tadeusz Hilarowicz »Problémy administrativního procesu«. Advokát Josef Litvin »Pozbytí občanství z příčin politického přesvědčení v státech poválečné Evropy«. Dr. Cézary Berezowski »Vznik polského státu ve světle práva národů«. Docent dr. Stanislaw Borowski »Věznictví ve starém Polsku«, »O stavu dosavadního badání v dějinách polského práva«. Dr. Tadeusz Spitzer, ředitel svazů průmyslníků v Krakově: »Švédsko-polská hospodářská spolupráce«, »Gdyně v hospodářské struktuře Polska«, »Hospodářské styky polsko-československé«, »Sociální politika v přístavech« a »Hospodářské styky polsko-rumunské«. Dr. Wl. Rasinski, generální tajemník mezinárodní obchodní komory: »Úkol a působnost mezinárodní obchodní komory«. Prof. dr. Jan Lasowski »Reforma všeobecného pojištění v Polsku«. Witold Milewski »Poválečný rozvoj práva hraničního u východních národů« a »Význam turistiky pro státní hospodářství«. Advokát dr. Michal Szykgold »Právní formy financování zámořského obchodu«. Dr. Henryk Drozdowski, ředitel obchodní komory polsko-maďarské ve Varšavě: »Novodobé proudy v organisaci výstav a světová výstava ve Varšavě«.

Z cizinců v tomto institutu přednášel rumunský vyslanec prof. Viktor Cadere na téma: »Hospodářská struktura Rumunska« a Dr. Antonín Steiner, ředitel obchodní komory maďarsko-polské v Budapešti: »Hospodářské styky maďarsko-polské« a »Hospodářský život Maďarska«. Z naší republiky přednášel Dr. Antonín Vašek z Bratislavy na téma: »Rozvoj samosprávy na Slovensku se zvláštním zřetelem na město Bratislavu« a Dr. Antonín Janečka z Prešova: »O státním zřízení v Československu«.

Kursy umožňují vzájemné osobní poznání posluchačů a přednášejících mezi sebou, jejich myšlenek, ukazují národnostní a hospodářskou odlišnost jednotlivých národů, jsou povzbuzením k další práci a případně i k spolupráci. Účast na nich je třeba zvláště doporučiti u nás, poněvadž — nehledě na veliký význam přátelských styků, které v ostatní době utrpěly velikou trhlinu, a vzájemné poznání s Poláky — naskytá se tu možnost shlédnouti mravní a fyzické úsilí, s kterým Polsko buduje svůj stát, aby byl hospodářsky a kulturně mohutným a silným.

Dr. Antonín Janečka (Prešov).

REDAKČNÍ RADA pražská konala schůzi dne 10. X. 1934 v Praze za předsednictví Dr. Karla Nováka. Zúčastnili se jí kolegové: Dr. Edelstein, Dr. Kubeš, Dr. Pošvář, Dr. Reichert, Dr. Marcha, Dr. Basch. Omluven: Dr. Jindřich, Dr. Lepař. V debatě byly probány tyto nejdůležitější body: Omezení kompetence nejvyššího správního soudu. Příští schůze stanovena na den 14. listopadu 18 hod. v kanceláři Dr. Karla Nováka. — *Redakční rada brněnská* konala schůzi dne 15. října 1934 v místn. fakulty za předsednictví doc. dra Neubauera. Zúčastnili se jí: prof. dr. Čáda, dr. Jelínek, dr. Koukal, doc. dr. Kubeš, Nejedlý, Kepert. V debatě byly probány tyto nejdůležitější body: Oceněn obsah 1. čísla hlavně článku del Vecchiova. Pozornost vzbudila zpráva časopisu o poměru nákladů na jednotlivé fakulty republiky a byla podnětem debaty. Nato revidovány články, které jsou k dispozici pro příští čísla.